

OTWARTY DIALOG

Rosja narusza
międzynarodowe zobowiązania

foto: AFP

Naruszenia międzynarodowych umów i porozumień przez Federację Rosyjską w trakcie ukraińskiego kryzysu

Spis treści

1. Wstęp	str. 3
2. Aneksja Półwyspu Krymskiego	str. 3
3. Rosja wspiera grupy terrorystyczne na wschodzie Ukrainy. Udział armii rosyjskiej w konflikcie wojennym.....	str. 4
4. Naruszenie warunków zawieszenia broni na wschodzie Ukrainy	str. 5
5. Porwania obywateli Ukrainy przez rosyjskie służby specjalne	str. 6
6. Krytyka bezprawnych działań Rosji ze strony innych państw europejskich	str. 7
7. Wnioski:	str. 8
Wykaz źródeł.....	str. 9

1. WSTĘP

Dokonując aneksji Krymu i wojskowej inwazji na terytorium wschodniej Ukrainy, Federacja Rosyjska naruszyła istniejący system bezpieczeństwa w Europie i stworzyła niebezpieczny precedens przekształcenia granic państwowych w XXI wieku. Zaostrzenie autorytarnego reżimu, rewanżystowskie nastroje wśród rządzącej elity i siłowe próby przywrócenia wpływów Rosji na państwa byłego ZSRR, stały się zagrożeniem dla bezpieczeństwa całego świata.

Brutalne łamanie międzynarodowego prawa przez rząd Rosji doprowadziło do powstania tragicznych i rozległych skutków, które w pierwszym rzędzie dotknęły Ukrainy. Należy wśród nich wymienić: zabijanie i torturowanie żołnierzy, obywatelskich aktywistów oraz zwykłych obywateli; porwania i preparowanie spraw karnych przeciwko obywatelom Ukrainy; powstanie katastroficznej sytuacji społeczno-gospodarczej w obwodzie ługańskim i donieckim. Wspieranie przez Rosję grup terrorystycznych na wschodzie Ukrainie stało się przyczyną wielkiej katastrofy lotniczej – rozbicia malezyjskiego Boeinga MN17 w wyniku trafienia w niego rakiety terrorystów.

A wszystko to przy głosach najwyższych funkcjonariuszy Federacji Rosyjskiej, którzy zaprzeczają jakimkolwiek związkom z tymi skutkami i masowo wykorzystują propagandę, zarówno wewnątrz kraju, jak też poza granicami Rosji, posługując się w tym celu całą armią lobbystów.

Niniejszy raport koncentruje uwagę na działaniach Federacji Rosyjskiej, które świadczą o naruszeniu międzynarodowych umów/gwarancji ze strony rządu rosyjskiego rządu.

2. ANEKSJA PÓŁWYSPU KRYMSKIEGO

2.1. Fakty naruszenia międzynarodowego prawa. 27.02.2014 rozpoczęła się inwazja rosyjskich i prorosyjskich bojowników na terytorium Autonomicznej Republiki Krymu. Zajęte zostały główne obiekty strategiczne i komunikacyjne (budynki parlamentu, rządu i lotniska). 01.03.2014 rosyjski parlament przegłosował możliwość użycia Sił Zbrojnych FR na Ukrainie [1]. Rosyjskie wojska oraz miejscowe formacje paramilitarne zablokowały i rozbroiły jednostki Sił Zbrojnych Ukrainy na Krymie oraz zajęły statki Marynarki Wojennej Ukrainy. W trakcie zajmowania ukraińskich jednostek wojskowych do niewoli byli brani ich dowódcy. 18.03.2014 podczas ataku na ukraińską jednostkę wojskową w Symferopolu zginął ukraiński żołnierz, a dwóch zostało rannych.

Zgodnie z Budapesztańskim Memorandum, podpisanym 05.12.1994, Rosja, USA i Wielka Brytania udzieliły Ukrainie gwarancji terytorialnej integralności w zamian za jej rezygnację z arsenału broni jądrowej [2]. W ten sposób Rosja stała się agresorem, chociaż powinna być gwarantem bezpieczeństwa Ukrainy. Rosja naruszyła również umowę zawartą z Ukrainą o statusie i warunkach stacjonowania Floty Czarnomorskiej FR na terytorium Ukrainy. Czarnomorska Flota została wykorzystana jako baza wypadowa, która posłużyła do wtargnięcia w głąb Półwyspu Krymskiego. Rosja przekroczył liczbę sił wojskowych, mających prawo przebywać na terytorium Ukrainy i umieściła swoje siły zbrojne poza granicami dopuszczalnej dyslokacji.

2.2. Oświadczenia przedstawicieli FR i wspólnoty międzynarodowej. 04.03.2014 Vladimir Putin oświadczył: „*Wariant przyłączenia Krymu do Rosji nie jest brany pod uwagę*”. Po upływie 17 dni, 21.03.2014 Putin podpisał ustawy o przyłączeniu Republiki Krymu i miasta Sewastopol do Federacji Rosyjskiej. 04.03.2014 Putin zaznaczył, że na Krymie były „*miejscowe siły samoobrony*”. Po miesiącu, 17.04.2014 Putin przyznał: „*Za plecami sił samoobrony Krymu oczywiście stali nasi żołnierze*”. Na pytanie w sprawie niewykonania zobowiązań Budapesztańskiego Memorandum Putin odpowiedział, że jeśli wydarzenia na Ukrainie uważać za rewolucję, to to oznacza, że powstało „*nowe państwo*”: „*A z tym państwem i wobec tego państwa my żadnych obowiązujących dokumentów nie podpisaliśmy*” [3], [4].

12.03.2014 Parlament Europejski przyjął rezolucję, w której przyznał, że inwazja Rosji na Krym stanowi naruszenie międzynarodowego prawa, suwerenności i integralności terytorialnej Ukrainy [5]. Kraje „Wielkiej Siódemki” potępiły naruszenie przez Rosję integralności terytorialnej i suwerenności Ukrainy [6].

2.3. Wynik bezprawnych działań Federacji Rosyjskiej. Wraz z rozpoczęciem rosyjskiej okupacji na Półwyspie Krymskim codziennością stały się przypadki pobić, porwań i zastraszania ukraińskich i zagranicznych dziennikarzy oraz obywatelskich aktywistów. Masowo zaczęto odnotowywać przypadki naruszania praw Tatarów Krymskich (bezprawne zatrzymania, przeszukania, ściganie karne), o czym 02.10.2014 oznajmiło 68 deputowanych PACE [7]. W związku z rosyjską okupacją tysiące ludzi zostało zmuszonych do opuszczenia swoich domów. Według ostatnich danych ONZ, Krym opuściło przenosząc się do innych regionów Ukrainy 18 358 osób, w tym 5 142 dzieci, 1 298 inwalidów i osób w starszym wieku [8], [9].

3. . ROSJA WSPIERA GRUPY TERRORYSTYCZNE NA WSCHODZIE UKRAINY. UDZIAŁ ARMII ROSYJSKIEJ W KONFLIKCIE WOJENNYM

3.1. Fakty naruszenia międzynarodowego prawa. Przez długi okres czasu Rosja brała udział w konflikcie wojennym na wschodzie Ukrainy niejawnie, prowadząc tak zwaną wojnę hybrydową. Rosja zaopatrywała samozwańcze republiki w broń i żołnierzy oraz wysyłała na teren Ukrainy grupy zwiadowczo-dyweryyjne. Od połowy sierpnia 2014 roku zaczęła się inwazja rosyjskiej armii na terytorium wschodniej Ukrainy. Stwierdzono liczne przypadki śmierci i wzięcia do niewoli rosyjskich żołnierzy z szeregów armii zawodowej, walczących na wschodzie Ukrainy [10]. Rosyjscy wojskowi poinformowali, że na Ukrainę zostali wysłani pod pretekstem odbycia szkolenia wojskowego.

Poprzez swoje agresywne działania wobec Ukrainy Federacja Rosyjska naruszyła międzynarodowe umowy: Kartę Narodów ONZ; Deklarację Zasad Międzynarodowego Prawa z 1970 roku; Deklarację o niedopuszczalności ingerencji w wewnętrzne sprawy państwa; Deklarację o niedopuszczalności interwencji i ingerencji w wewnętrzne sprawy państwa z 1981 roku; Deklarację o ochronie niezawisłości i suwerenności z 1965 roku; Protokół Końcowy Porozumienia o bezpieczeństwie i współpracy w Europie; Memorandum Budapesztańskie zawarte pomiędzy Ukrainą, Rosją, USA i Wielką Brytanią o gwarancjach suwerenności i integralności terytorialnej Ukrainy z 1994 roku.

Wspierając grupy terrorystyczne na wschodzie Ukrainy, Rosja naruszyła też normy międzynarodowego prawa antyterrorystycznego – Międzynarodową Konwencję o zwalczaniu finansowania terroryzmu z 1999 roku i Deklarację o środkach zwalczania terroryzmu międzynarodowego z 1994 roku.

3.2. Oświadczenia przedstawicieli FR i wspólnoty międzynarodowej. Prezydent Rosji Vladimir Putin powiedział: *«Z całą stanowczością oświadczam: tam nie ma ani rosyjskich instruktorów, ani jednostek specjalnych, ani wojsk, nikogo»* [11]. 01.09.2014 Sergey Lavrov, szef MSZ Rosji zapewnił: *„Nie będzie wojskowej interwencji na Ukrainie”*. Później, 29.09.2014, Sergey Lavrov był zmuszony przyznać, że obywatele Rosji biorą udział w konflikcie w Donbasie, ale robią to jako wolontariusze [12]. 03.09.2014 Dmitriy Peskov, sekretarz prasowy Vladimira Putina poinformował: *„Rosja nie może dojść do porozumienia na temat przerwania ognia, ponieważ nie jest uczestnikiem konfliktu”*. Komentując fakt wzięcia do niewoli na terenie Ukrainy około 10 żołnierzy armii rosyjskiej, Vladimir Putin oznajmił, że oni „przypadkowo” przekroczyli granicę [13], [14], [15].

Jeszcze przed rozpoczęciem bezpośredniej inwazji wojsk rosyjskich na Ukrainę, NATO oświadczyło, że istnieją dowody dostarczania przez Rosję broni dla bojowników [16]. 28.08.2014

przedstawiciele NATO oznajmili, że ponad 1000 żołnierzy armii rosyjskiej uczestniczy w wojnie na wschodzie Ukrainy. 18.09.2014 Komitet Ministrów Rady Europy wezwał Rosję do wyprowadzenia wojsk z terytorium Ukrainy i nie mieszania się w sprawy sąsiedniego kraju. 25.09.2014 na Zgromadzeniu Generalnym ONZ Barack Obama potępił obecność rosyjskich wojsk na terenie wschodniej Ukrainy [17], [18].

3.3. Wynik bezprawnych działań Federacji Rosyjskiej. Bezpośrednia inwazja wojskowa armii rosyjskiej na Ukrainę pociągnęła za sobą znaczne zwiększenie liczby ofiar konfliktu zarówno wśród zwykłych mieszkańców, jak walczących stron. Według ostatnich danych ONZ, w czasie konfliktu na wschodzie Ukrainy zginęło ponad 3600 osób, a około 8500 zostało rannych [19].

Jednym z najbardziej oburzających skutków finansowania przez Rosję całego konfliktu i dostarczania broni dla terrorystów, stało się rozbitcie samolotu pasażerskiego Boeing MN17. Samolot został strącony 17.07.2014 przy pomocy systemu rakiet obrony przeciwlotniczej Buk-M1, kierowanego przez Rosjan [20]. Aby ukryć ślady przestępstwa terroryści przez długi czas nie dopuszczali na miejsce katastrofy samolotu pasażerskiego ani ukraińskich, ani międzynarodowych ekspertów, sami zbierając ciała zabitych i części rozbitego samolotu. Wszystko to miało miejsce na tle formalnego apelu Vladimira Putina o dopuszczenie ekspertów na miejsce awarii.

4. NARUSZENIE WARUNKÓW ZAWIESZENIA BRONI NA WCHODZIE UKRAINY

4.1. Podpisanie Protokołu Mińskiego. 05.09.2014 w Mińsku został podpisany protokół z wyników prac trójstronnej grupy kontaktowej dotyczący podjęcia wspólnych działań ukierunkowanych na implementację pokojowego planu Petra Poroshenko i inicjatyw Vladimira Putina w zakresie uregulowania konfliktu na wschodzie Ukrainy („Protokół Miński”). Protokół został podpisany przez przedstawicieli Ukrainy (drugi prezydent Ukrainy Leonid Kuchma), Rosji (ambasador FR na Ukrainie Mikhail Zurabov) i OBWE (ambasador Heidi Tagliavini). 19.09.2014 uczestnicy trójstronnej grupy kontaktowej podpisali także memorandum o wykonaniu warunków „Protokołu Mińskiego” [21]. Zgodnie z warunkami Protokołu Mińskiego i Memorandum, jednostki i formacje wojskowe stron powinny zatrzymać się na linii ich styku według stanu na dzień 19.09.2014 i zaprzestać prowadzenia działań bojowych. Powinno też dojść do wyprowadzenia z terytorium Ukrainy wszystkich obcych formacji zbrojnych, sprzętu wojskowego, bojowników i najemników pod kontrolą OBWE, a także dojść do wymiany więźniów wojennych pomiędzy stronami konfliktu.

4.2. Prorosyjscy bojownicy nie realizują Protokołu Mińskiego i Memorandum. Prorosyjscy bojownicy nadal kontynuują aktywne działania bojowe, próbując zagarnąć szereg terenów kontrolowanych przez armię ukraińską. Obecnie najbardziej zaostrzona sytuacja panuje w rejonie donieckiego lotniska i miasta Debaltseve (obwód doniecki), gdzie trwają zaciekle walki pomiędzy stronami [22]. Według doniesień mediów, nadal trwa przerzucanie sprzętu wojskowego, bojowników i żołnierzy rosyjskiej armii z terytorium FR na wschód Ukrainy. Wymiana więźniów wojennych odbywa się bardzo wolno. Według stanu na dzień 19.11.2014, w niewoli u prorosyjskich bojowników przebywało 333 ukraińskich wojskowych, 41 bojowników z ochotniczych batalionów oraz 2 dziennikarzy [23].

4.3. Reakcja międzynarodowej wspólnoty. W trakcie rozmowy telefonicznej z Petro Poroshenko 06.09.2014 kanclerz Niemiec Angela Merkel przyznała, że brak jest trwałego postępu w realizacji mińskich uzgodnień. Rozmówcy stwierdzili, że kontynuowanie ostrzałów ze strony bojowników stanowi zagrożenie dla planu pokojowego uregulowania konfliktu w Donbasie. Później przed szczytem ASEM w Mediolanie Merkel oświadczyła, że Rosja powinna uczynić swój znaczny wkład w deeskalację konfliktu na Ukrainie i realizację mińskich porozumień [24], [25].

24.10.2014 prezydent Barack Obama przemawiając na 69. sesji Zgromadzenia Ogólnego ONZ nazwał rosyjską agresję w Europie jednym z głównych zagrożeń dla bezpieczeństwa na świecie, stawiając ją na równi z rozpowszechnieniem wirusa Ebola i działaniami „Państwa Islamskiego” na Bliskim Wschodzie [26].

5. PORWANIA OBYWATELI UKRAINY PRZEZ ROSYJSKIE SŁUŻBY SPECJALNE

5.1. Porwanie ukraińskiej pilotki wojskowej Nadii Savchenko. Nadiya Savchenko – starszy lejtnant sił zbrojnych Ukrainy, brała udział w Operacji Antyterrorystycznej na wschodzie Ukrainy jako ochotniczka paramilitarnej formacji batalionu „Aydar”. 17.06.2014 trafiła do niewoli prorosyjskich separatystów w pobliżu Ługańska (ang. Lugansk). Następnie została przekazana rosyjskim służbom specjalnym na terytorium FR, do Woroneża (ang. Voronezh).

Obecnie rosyjskie organy śledcze wszczęły przeciwko Nadii Savchenko spreparowaną sprawę karną, oskarżając ją o zabicie rosyjskich dziennikarzy na terytorium Ukrainy. Rosyjskie organy śledcze nie posiadają dowodów winy Ukrainki. Co więcej, adwokatom udało się udowodnić, że Nadiya ma alibi, i że nie mogła popełnić zarzucanego jej czynu. Pomimo tego, postępowanie karne przeciwko niej trwa nadal [27]. Savchenko została skierowana na obserwację i badania psychiatryczne, co może świadczyć o tym, że rosyjskie organy śledcze chcą całkowicie odizolować ją od świata zewnętrznego. 10.10.2014 Nadiya Savchenko została przewieziona do kliniki psychiatrycznej w celu poddania obserwacji. Trafiła tam nie doczekawszy się rozpoznania sądu, który miał ostatecznie stwierdzić, czy skierowanie jej na badania jest zgodne z prawem. W klinice psychiatrycznej przebywała przez okres 20 dni, po czym została uznana za poczytalną i z powrotem skierowana do aresztu śledczego.

5.2. Porwanie obywateli Ukrainy z Krymu przez rosyjskie służby specjalne. Ukraińcy Oleg Sentsov, Aleksey Chirniy, Gennadiy Afanasev i Aleksandr Kolchenko w maju 2014 roku zostali porwani przez Federalną Służbę Bezpieczeństwa FR na terytorium okupowanej Autonomicznej Republiki Krymu. Po porwaniu przewieziono ich do aresztu śledczego „Lefortovo” w Moskwie. Oskarżając ich o działalność terrorystyczną wszczęto przeciwko nim sprawę karną. Zanim Oleg Sentsov został zatrzymany, na terenie okupowanego Krymu demonstracyjnie prezentował stanowisko proukraińskie, co spowodowało, że stał się obiektem ścigania karnego.

Aresztowanych Ukraińców torturowano, żeby wydobyć od nich zeznania. Aleksey Cherniy na pewien czas został umieszczony w klinice psychiatrycznej. Pobyt ten doprowadził do powstania u niego skłonności samobójczych. W efekcie Ukraińcy Aleksey Chirniy, Gennadiy Afanasev i Aleksandr Kolchenko złożyli zeznania, w których przyznali się do winy, obciążając Olega Sentsova, który kategorycznie odmawia przyznania się do winy.

Ukraińcy są pozbawieni prawa do obrony dyplomatycznej, ponieważ rosyjska strona twierdzi, że wszyscy czterej zatrzymani są obywatelami Rosji. Oni sami zaś kategorycznie zaprzeczają, oświadczając, że są obywatelami Ukrainy. Nie dopuszcza się do nich osób odwiedzających. Mając możliwość kontaktowania się tylko ze swoimi adwokatami, którzy po podpisaniu oświadczenia o nieujawnianiu informacji ze śledztwa nie mogą informować o szczegółach sprawy karnej, oskarżeni Ukraińcy faktycznie są całkowicie odizolowani od świata zewnętrznego.

5.3. Naruszenie międzynarodowego prawa. Przymusowe wywiezienie obywateli Ukrainy do Federacji Rosyjskiej jest traktowane jako ich porwanie, i zgodnie z zasadami międzynarodowego prawa (projekt „Kodeksu przestępstw przeciwko ludzkości” 1996 roku, „Rzymski Statut Międzynarodowego Trybunału Karnego.” 1998 roku oraz Międzynarodowa Konwencja w sprawie

ochrony wszystkich osób przed wymuszonym zaginięciem” 2006 roku), jest przestępstwem przeciwko ludzkości.

Uwzględniając fakt, że Nadiya Savchenko brała udział w działaniach wojskowych w konflikcie zbrojnym i została wzięta do niewoli, można uznać ją za jeńca wojennego i zastosować wobec niej przepisy międzynarodowego prawa humanitarnego (IV Konwencja Haska 1907 roku, III Konwencja Genewska 1929 roku). Zgodnie z normami międzynarodowego prawa humanitarnego, uczestnicy działań bojowych (kombatanci) nie mogą być obiektem ścigania karnego (za wyjątkiem przypadków popełnienia przez nich przestępstw o charakterze międzynarodowym). Wobec tego ściganie karne Nadii Savchenko pozostaje w sprzeczności z międzynarodowym prawem. Ściganie karne porwanych obywateli Ukrainy jest motywowane politycznie, a procesy sądowe nie są bezstronne, co z kolei narusza wymogi Konwencji „O obronie praw człowieka i jego podstawowych swobód”.

5.4. Międzynarodowa reakcja. W rezolucji Parlamentu Europejskiego z 17.07.2014 dotyczącej sytuacji na Ukrainie, Europarlament wyraził ubolewanie z powodu bezprawnego przetrzymywania ukraińskiej pilotki Nadii Savchenko w Rosji i zażądał jej natychmiastowego uwolnienia [28]. W trakcie rozmowy z Yulią Tymoshenko przewodnicząca Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy Anne Brasseur powiedziała, że PACE wykorzysta wszystkie możliwości, aby rozwiązać problem Nadii Savchenko [29]. Wysoki Komisarz ONZ do spraw Praw Człowieka włączył przypadek Nadii Savchenko, Olega Sentsova i pozostałych krymskich aktywistów do raportu na temat sytuacji praw człowieka na Ukrainie, wyliczając podstawowe uchybienia, jakich dopuściły się rosyjskie władze [30]. 14.10.2014 w czasie spotkania z ministrem spraw zagranicznych Rosji Sergeyem Lavrovem, sekretarz stanu USA John Kerry zażądał uwolnienia Nadii Savchenko w ramach realizacji punktu mińskich porozumień dotyczącego wymiany zakładników [31].

Przewodniczący Parlamentu Europejskiego Martin Schulz w swoich odpowiedziach na pisemne zapytania w sprawie Olega Sentsova zaznacza, że Parlament Europejski oraz inne europejskie instytucje będą zwracać szczególną uwagę na przypadek Olega Sentsova w rozmowach z rosyjską i ukraińską stroną. Do prezydenta Rosji Putina 17.10.2014 skierowane zostało pismo podpisane przez 61 deputowanych Parlamentu Europejskiego, w którym oświadczyli, że działania prowadzone wobec Nadii Savchenko w poważny sposób naruszają art. 5 i art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych swobód, której uczestnikiem jest Federacja Rosyjska [32].

6. KRYTYKA BEZPRAWNYCH DZIAŁAŃ ROSJI ZE STRONY INNYCH PAŃSTW EUROPEJSKICH

16.03.2014 minister spraw zagranicznych **Francji** Laurent Fabius oświadczył, że referendum na Krymie było bezprawne, szczególnie, że odbywało się pod kontrolą rosyjskich wojskowych. 18.03.2014 prezydent Francji François Hollande skrytykował decyzję Vladimira Putina w sprawie przyłączenia Krymu. 13.03.2014 MSZ Francji potępiło utrudnianie pracy dziennikarzom na Krymie i wezwało do poszanowania prawa do swobody informacji. 14.04.2014 Laurent Fabius zaznaczył: „wydaje się oczywiste, że Rosja ponosi pewną odpowiedzialność za przemoc (we wschodniej Ukrainie – przyp. red.)”. Z powodu działań prowadzonych przez Rosję na Ukrainie, na początku września francuscy urzędnicy oznajmili, że na razie nie mają zamiaru dostarczać Rosji okrętu wojennego typu Mistral [33], [34], [35], [36], [37].

17.10.2014 w ramach szczytu ASEM premier **Wielkiej Brytanii** David Cameron oświadczył, że Rosja powinna podjąć działania w zakresie wyprowadzenia rosyjskich wojsk i ciężkiego sprzętu z terytorium Ukrainy, a także uszanować wszystkie zawarte porozumienia i wyniki wyborów na

Ukrainie. Według słów Camerona, jeśli do tego nie dojdzie, to Unia Europejska, w tym Wielka Brytania, będzie zmuszona do zachowania sankcji i kontynuowania nacisków na Rosję [38].

17.10.2014 deputowana Parlamentu Europejskiego z **Łotwy** Sandra Kalniete oznajmiła: „(...) *My rozumiemy, że w rzeczywistości zasady zaprzestania ognia nie są przestrzegane i ludzie giną każdego dnia. (...) Jeśli nadal będzie trwać przemoc i wojna, będzie więcej sankcji ze strony UE*” [39].

Niektóre państwa europejskie pomimo uznania winy Rosji w konflikcie, krytykują sankcje uważając, że bardziej szkodzą one krajom UE niż samej Rosji. 25.08.2014 Ministerstwo Spraw Zagranicznych **Czech** wezwało Rosję do zaprzestania działań, ukierunkowanych na zdestabilizowanie sytuacji na Ukrainie, w tym dostaw ciężkiego sprzętu i ostrzeliwania ukraińskich żołnierzy. Jednak 03.09.2014 czeski rząd upoważnił premiera Czech Bohuslava Sobotka do wystąpienia z poparciem dla ograniczenia niektórych sankcji przeciwko Rosji po to, żeby obronić czeskich producentów samochodów, które są eksportowane do Rosji [340], [41]. Minister spraw zagranicznych **Węgier** Szijjártó Péter i premier Viktor Orban skrytykowali sankcje przeciwko Rosji motywując to tym, że są one nieskuteczne, gdyż konflikt nie został rozwiązany, a europejskie kraje cierpią na tym gospodarczo [42], [43].

7. WNIOSKI

Głównym powodem konfliktu na wschodzie Ukrainy jest rażące naruszenie jej suwerenności i integralności terytorialnej przez Federację Rosyjską oraz niewykonanie przez Rosję zobowiązań podjętych wobec Ukrainy i międzynarodowej wspólnoty.

Poprzez swoje bezprawne działania Rosja w poważny sposób naruszyła kilka traktatów międzynarodowych mających za zadanie zapewnienie pokoju na kontynencie europejskim. Rosja w szczególności naruszyła normy Karty Narodów Zjednoczonych (1945), Akt Końcowy Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie zawarty w Helsinkach (1975) oraz Memorandum Budapeszteńskie (1994), na mocy którego Rosja jest gwarantem suwerenności i integralności terytorialnej Ukrainy. Rosja naruszyła także umowy dwustronne z Ukrainą, zwłaszcza umowę „O przyjaźni, współpracy i partnerstwie” (1997) oraz porozumienie „O statusie i warunkach stacjonowania Floty Czarnomorskiej FR na terytorium Ukrainy” (1999), które potwierdzają suwerenność Ukrainy. Rosja narusza też umowy bezpośrednio dotyczące procesu uregulowania konfliktu w Donbasie, w całości niweluje wszelkie próby zaprzestania wojny w regionie. Przed wszystkim nie są realizowane postanowienia Protokołu Mińskiego, który został podpisany we wrześniu 2014 roku. Rosja nadal wspiera samozwańcze republiki, dostarczając broń i wojskowych specjalistów.

Systematyczne naruszanie rosyjskich zobowiązań podważa stabilność globalnego systemu bezpieczeństwa, jak również stanowi dowód, że nie można ufać żadnym obietnicom ani zobowiązaniom rosyjskich władz.

Fundacja Otwarty Dialog uważa, że status stałego członka Rady Bezpieczeństwa ONZ oraz jednego z regionalnych liderów na kontynencie zobowiązuje Rosję do wywiązywania się z powziętych zobowiązań. Światowa wspólnota demokratyczna jest zobowiązana ostro reagować na bezprawne działania Federacji Rosyjskiej na arenie międzynarodowej. Naruszenie przez Rosję międzynarodowych umów powinno przynieść negatywne skutki dla tego kraju.

Fundacja z zadowoleniem przyjmuje decyzję PACE o pozbawieniu delegacji rosyjskiej prawa głosu w tej organizacji oraz wydaniu zakazu zajmowania kierowniczych stanowisk i uczestniczenia w misjach obserwacyjnych PACE przez Rosjan do końca 2014 roku w związku z aneksją Półwyspu

Krymskiego. Uważamy również za istotne rozważenie kwestii pozbawienia Rosjan prawa do stałego członkostwa w Radzie Bezpieczeństwa ONZ, jako kraju, który jest agresorem, a gwałcicielem prawa międzynarodowego. Uważamy, że państwo naruszające podstawowe zasady międzynarodowego prawa nie może zajmować wiodących stanowisk w międzynarodowych organizacjach.

Wykaz źródeł:

1. DW // Russian parliament approves use of armed forces in Crimea. - <http://www.dw.de/russian-parliament-approves-use-of-armed-forces-in-crimea/a-17467100>
2. Memorandum o gwarancjach bezpieczeństwa w związku z przyłączeniem Ukrainy do Umowy o nierozpowszechnianiu broni jądrowej. - <http://www.un.org/ru/documents/ods.asp?m=CD/1285>
3. Strona internetowa prezydenta Rosji // Vladimir Putin odpowiedział na pytania dziennikarzy dotyczące sytuacji na Ukrainie. - <http://kremlin.ru/transcripts/20366>
4. Strona internetowa prezydenta Rosji // Gorąca linia z Vladimirem Putinem. - <http://kremlin.ru/transcripts/20796>
5. European Parliament // European Parliament resolution on the invasion of Ukraine by Russia. - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=MOTION&reference=P7-RC-2014-0263&language=EN>
6. The White House // G-7 Leaders Statement. - <http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2014/03/02/g-7-leaders-statement>
7. Parliamentary Assembly // Massive violations of the rights of Crimean Tatars in Crimea unlawfully occupied by the Russian Federation. - <http://www.assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=21281&lang=en>
8. The UN Refugee Agency // Internally Displaced People. - <http://unhcr.org/ua/en/2011-08-26-06-58-56/news-archive/1231-internally-displaced-people>
9. Liga. Wiadomości // Przemieszczenie uchodźców z Donbasu i Krymu: mapa. - http://news.liga.net/ua/news/politics/3567073-perem_shchennyya_b_zhents_v_z_donbasu_krimu_karta.htm
10. Vox // Did Russia just invade Ukraine? What we know and don't know. - <http://www.vox.com/2014/8/15/6006281/russia-ukraine-war-what-we-know>
11. Tass // Putin: There are no Russian instructors, special units, troops in Ukraine. - <http://en.itar-tass.com/world/730003>
12. Bloomberg // What Is Russia's Endgame in Ukraine? - <http://www.bloomberg.com/video/ukraine-crisis-what-is-russia-s-endgame-KVgG8EvSX~G53925QNYBA.html>
13. Tass // Lavrov: There will be no military interference to Ukraine. - <http://en.itar-tass.com/russia/747481>
14. Radio Free Europe // Kremlin Says Russia Backs Ukraine Cease-Fire, But Not Party To Agreement. - <http://www.rferl.org/content/russia-ukraine-poroshenko-putin-talks/26564140.html>
15. The Guardian // Russia accused of new military incursions into Ukrainian territory. - <http://www.theguardian.com/world/2014/aug/27/russian-incursions-ukraine-putin-denies-agreement-on-peace-plan>
16. KyivPost // Reuters: NATO sees signs weapons still moving from Russia to Ukraine. - <http://www.kyivpost.com/content/ukraine-abroad/reuters-nato-sees-signs-weapons-still-moving-from-russia-to-ukraine-357632.html>
17. Reuters // More than 1,000 Russian troops operating in Ukraine: NATO. - <http://www.reuters.com/article/2014/08/28/us-ukraine-crisis-nato-idUSKBN0GS1D220140828>
18. Council of Europe // Committee of Ministers welcomes cease-fire agreement and urges Russia to withdraw all its troops from Ukraine. - [https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=DC-PR107\(2014\)&Language=lanEnglish&Ver=original&Site=DC&BackColorInternet=F5CA75&BackColorIntranet=F5CA75&BackColorLogged=A9BACE%20http://www.youtube.com/watch?v=qxHcwt3qBck](https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=DC-PR107(2014)&Language=lanEnglish&Ver=original&Site=DC&BackColorInternet=F5CA75&BackColorIntranet=F5CA75&BackColorLogged=A9BACE%20http://www.youtube.com/watch?v=qxHcwt3qBck)
19. Ukrinform // UN: Over 3,600 people killed in Donbas conflict. - http://www.ukrinform.ua/eng/news/un_over_3600_people_killed_in_donbas_conflict_326452
20. BBC // MH17 disaster: Russians 'controlled BUK missile system'. - <http://www.bbc.com/news/world-europe-29109398>
21. Kyiv Post // English-language translation of the Sept. 19 cease-fire memorandum in Minsk. - <http://www.kyivpost.com/content/ukraine/english-language-translation-of-the-sept-5-cess-fire-memorandum-in-minsk-365460.html>
22. BBC // Ukraine conflict: Heavy fighting for Donetsk airport. - <http://www.bbc.com/news/world-europe-29481979>

23. UNIAN // W niewoli u bojowników przebywa ponad 300 ukraińskich żołnierzy i 2 dziennikarzy – SBU. - <http://www.unian.ua/politics/1011142-v-poloni-u-boyovikiv-perebuwayut-ponad-300-ukrajinskih-viyskovih-i-2-jurnalisti-sbu.html>
24. KyivPost // Poroshenko and Merkel discuss lack of progress in implementing Minsk deal. - <https://www.kyivpost.com/content/ukraine/poroshenko-and-merkel-discuss-lack-of-progress-in-implementing-minsk-deal-367164.html>
25. The Federal Chancellor // Acting together, underlining our strengths. - http://www.bundeskanzlerin.de/Content/EN/Artikel/2014/10_en/2014-1016-regierungserkl%C3%A4rung-asem_en.html
26. The Washington Post // Full text of President Obama's 2014 address to the United Nations General Assembly. - http://www.washingtonpost.com/politics/full-text-of-president-obamas-2014-address-to-the-united-nations-general-assembly/2014/09/24/88889e46-43f4-11e4-b437-1a7368204804_story.html
27. Open Dialog Foundation // Report: The case of Nadiya Savchenko. - <http://en.odfoundation.eu/a/4419,report-the-case-of-nad> European Parliament // European Parliament resolution of 17 July 2014 on Ukraine. - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2014-0009+0+DOC+XML+V0//ENiya-savchenko#>
28. European Parliament // European Parliament resolution of 17 July 2014 on Ukraine. - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2014-0009+0+DOC+XML+V0//EN>
29. Interfax-Ukraine // Tymoshenko asking PACE president to help free pilot Savchenko. - <http://en.interfax.com.ua/news/general/226093.html>
30. Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights // Report on the human rights situation in Ukraine. - http://www.ohchr.org/documents/countries/ua/ukraine_report_15july2014.pdf
31. Cenzor.net // Kerry to Lavrov: Foreign Troops and Weapons Should Be Withdrawn from Ukraine. - <http://en.censor.net.ua/news/307082/kerry-to-lavrov-foreign-troops-and-weapons-should-be-withdrawn-from-ukraine>
32. Open Dialog Foundation // Europarlamentarzyści apelują do prezydenta Rosji w sprawie przetrzymywanej Nadiyi Savchenko. - <http://odfoundation.eu/a/5174,europarlamentarzysci-apeluja-do-prezydenta-rosji-w-sprawie-przetrzymywanej-nadiyi-savchenko>
33. France Diplomatie // Ukraine - Russia - Crimea – Statement by Laurent Fabius (March 16, 2014). - <http://www.diplomatie.gouv.fr/en/country-files/ukraine/events-7684/article/ukraine-russia-crimea-statement-by>
34. LCP // Hollande "condamne" le rattachement de la Crimée à la Russie. - <http://www.lcp.fr/actualites/politique/158321-hollande-condamne-le-rattachement-de-la-crimée-a-la-russie>
35. France Diplomatie // Ukraine – Freedom of the press in Crimea (March 13, 2014). - <http://www.diplomatie.gouv.fr/en/country-files/ukraine/events-7684/article/ukraine-freedom-of-the-press-in>
36. France Diplomatie // Ukraine – Statements by Laurent Fabius, following the Foreign Affairs Council (April 14, 2014). - <http://www.diplomatie.gouv.fr/en/country-files/ukraine/events-7684/article/ukraine-statements-by-laurent-19159>
37. France 24 // France suspends Mistral warship delivery to Russia. - <http://www.france24.com/en/20140903-france-suspends-plans-deliver-first-mistral-helicopter-carrier-russia/>
38. The Guardian // Putin under pressure to commit to fragile peace plan for eastern Ukraine. - <http://www.theguardian.com/world/2014/oct/17/putin-ukraine-eu-leaders-poroshenko-peace-plan>
39. Ukraine Crisis Media Center // European Lawmakers in Kyiv Pledge Continued Support. - <http://uacrisis.org/european-mp-from-latvia/>
40. Ministry of Foreign Affairs of the Czech Republic // Statement of the MFA on the Situation in Eastern Ukraine. - http://www.mzv.cz/jnp/en/issues_and_press/mfa_statements/statement_of_the_mfa_on_the_situation_in.html
41. Radio Prague // Czech Republic objects to some of planned new EU sanctions against Russia. - <http://www.radio.cz/en/section/news/czech-republic-objects-to-some-of-planned-new-eu-sanctions-against-russia>
42. BBC // Hungary PM Orban condemns EU sanctions on Russia. - <http://www.bbc.com/news/world-europe-28801353>
43. Financial Times // Hungary questions EU sanctions on Russia. - <http://www.ft.com/intl/cms/s/0/3af681ee-550f-11e4-b616-00144feab7de.html#axzz3GPrNyOKr>

Fundacja Otwarty Dialog powstała w Polsce w 2009 roku z inicjatywy Lyudmyły Kozlovskiej, pełniącej obecnie funkcję Prezesa Zarządu Fundacji. Do celów statutowych Fundacji należą obrona praw człowieka, demokracji i praworządności na obszarze postsowieckim, ze szczególnym uwzględnieniem największych krajów WNP: Rosji, Kazachstanu i Ukrainy.

Fundacja realizuje swoje cele poprzez organizację misji obserwacyjnych, w tym obserwacji wyborów i monitorowanie stanu przestrzegania praw człowieka w krajach WNP. Na ich podstawie powstają raporty i sprawozdania dystrybuowane następnie wśród instytucji UE, OBWE i innych organizacji międzynarodowych, resortów spraw zagranicznych i parlamentów krajów UE, ośrodków analitycznych i mediów.

Obok działalności obserwacyjnej i analitycznej, Fundacja prowadzi aktywne działania we współpracy z parlamentarzystami zaangażowanymi w sprawy zagraniczne, prawa człowieka i relacje z krajami WNP w celu wsparcia procesów demokratyzacji i liberalizacji polityki wewnętrznej na obszarze postsowieckim. Do istotnych obszarów działalności Fundacji należą także programy wsparcia więźniów i uchodźców politycznych

00-580 Warsaw

11a Szucha Avenue, office 21

E-mail: odfoundation@odfoundation.eu

www.odfoundation.eu

+48 22 307 11 22

Raport opublikowany 03.12.2014

Printed by: OPEN DIALOG FOUNDATION

Zdjęcie na okładce: AFP

W celu uzyskania bardziej szczegółowych informacji prosimy o kontakt:

Andriy Osavolyuk – andriy.osavoliyk@odfoundation.eu

Igor Savchenko - igor.savchenko@odfoundation.eu

Lyudmyla Kozlovska - lyudmylakozlovska@odfoundation.eu

Fundacja Otwarty Dialog